

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽMONIŲ PALAIKŲ LAIDOJIMO ĮSTATYMAS

2007 m. gruodžio 20 d. Nr. X-1404
Vilnius

PIRMASIS SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas reglamentuoja žmonių palaikų laidojimo sąlygas ir tvarką.
2. Žmogaus embrionų ir vaisių iki 22-osios nėštumo savaitės kremavimo ir laidojimo tvarką nustato Visuomenės sveikatos saugos reglamentas (higienos norma).
3. Žmogaus kūno dalių, taip pat susidariusių sveikatos priežiūros įstaigose medicininių atliekų utilizavimo tvarką nustato Visuomenės sveikatos saugos reglamentas (higienos norma).

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Balzamavimas** – mirusio žmogaus kūno specialus paruošimas (žmogaus audinių cheminis fiksavimas ir konservavimas), turint tikslą išsaugoti mirusio žmogaus kūną ilgiau kaip vieną savaitę.
2. **Kapas** – vieta, kurioje užkasti žmogaus (žmonių) palaikai.
3. **Kapavietė** – nustatytas ribas turintis žemės plotas kapinėse, skirtas kapui, rūšiui, kolumbariumui ar kitai laidojimo vietai, kur bus laidojami žmogaus palaikai, taip pat ir balzamuoti ar kremuoti.
4. **Kapinės** – žemės plotas žmogaus palaikams, taip pat kremuotiems ar balzamuotiems, laidoti kapuose, rūsiuose, kolumbariumų nišose ar kitose vietose, kuriose išbarstomi arba užkasami kremuoti žmogaus palaikai.
5. **Kapinių prižiūrėtojas** – juridinis asmuo, užsienio juridinio asmens atstovybė, įregistruota Lietuvos Respublikoje, kuriuos savivaldybė ar seniūnija arba juridinio asmens teises turinti religinė bendruomenė, bendrija ar centras paskiria prižiūrėti kapines, arba fizinis asmuo, kurį religinė bendruomenė ar bendrija pagal darbo sutartį paskiria prižiūrėti kapines.
6. **Kapo ramybės laikotarpis** – laikas, per kurį iki kaulų suyra nekremuoti žmogaus palaikai. Konkrečią kapo ramybės laikotarpio trukmę kapinėse, atsižvelgdamas į grunto sudėtį ir į tai, ar kape palaidotas asmuo sirgo pavojinga ar ypač pavojinga užkrečiamąja liga, nustato kapinių prižiūrėtojas, remdamasis hidrogeologinio tyrimo rezultatais ir visuomenės sveikatos centro apskirtyje išvada. Kapo ramybės laikotarpis negali būti trumpesnis kaip 25 metai.
7. **Karstas** – iš tvirtų medžiagų pagaminta dėžė žmogaus palaikams laidoti kape, rūsyje ar kolumbariumo nišoje.
8. **Kolumbariumas** – statinys kapinėse karstams su žmonių palaikais ar urnoms su kremuotais žmonių palaikais laidoti.
9. **Krematoriumas** – pastatas su įrenginiu žmogaus palaikams kremuoti.
10. **Kremavimas** – žmogaus palaikų sudeginimas krematoriumo krosnyje. Kremavimu nelaikomas šio įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nurodytų medicininių atliekų deginimas.
11. **Kremavimo įmonė** – kremavimo paslaugas teikianti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka Lietuvos Respublikoje įregistruota įmonė ar Europos Sąjungos bei Europos ekonominės erdvės valstybėse įsteigtos įmonės filialas Lietuvos Respublikoje, turintys Aplinkos ministerijos išduotą licenciją kremavimo veiklai vykdyti.
12. **Kremavimo paslaugos** – paslaugos, apimančios palaikų priėmimą ir laikymą iki kremavimo, parengimą kremuoti, kremavimą, kremuotų palaikų išdavimą laidoti (saugoti), duomenų apie kremavimą kaupimą ir saugojimą.
13. **Kremavimo veikla** – veikla, apimanti šiame įstatyme nustatytų kremavimo paslaugų teikimą.

14. **Laidojantis asmuo** – asmens, pareiškusio valią dėl savo palaikų laidojimo formos (palaikus palaidoti, palaikus kremuoti ir kt.), paskirtas šiai valiai įvykdyti asmuo arba, jeigu toks asmuo nepaskirtas, o valia pareikšta testamente, – testamentą vykdančias asmuo, arba šiame įstatyme nustatytais atvejais mirusiojo sutuoktinis, pilnamečiai vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai), o jei jų nėra, – kiti artimieji giminaičiai ir kiti šiame bei kituose įstatymuose nurodyti asmenys, organizuojantys palaikų laidojimą.

15. **Laidojimas** – žmogaus palaikų, taip pat kremuotų ar balzamuotų, užkasimas kape, padėjimas laidojimo rūsyje, kolumbariumo nišoje ar kitoje tam skirtoje vietoje.

16. **Naujos kapinės** – kapinės, įsteigtos šiam įstatymui įsigaliojus.

17. **Pelenų barstymo laukas** – kapinėse esantis plotas, kuriame kremuoti žmogaus palaikai išbarstomi ant dirvos paviršiaus.

18. **Priešlaikinio gimdymo vaisius** – gimdymo, įvykusio tarp 22-osios ir 37-osios nėštumo savaitės pabaigos, skaičiuojant nuo pirmosios paskutinių mėnesinių dienų, vaisius, kurio masė ne mažesnė kaip 500 gramų.

19. **Urna** – dėžutė arba indas su tvirtos medžiagos kapsule kremuotiems žmogaus palaikams laidoti ar laikyti.

20. **Žmogaus palaikai** – mirusio žmogaus kūnas, jo dalys ar priešlaikinio gimdymo vaisius.

ANTRASIS SKYRIUS KREMAVIMAS

3 straipsnis. Asmens valios dėl kremavimo pareiškimas ir vykdymas

1. Kiekvienas pilnametis veiksnus asmuo turi teisę šio įstatymo nustatyta tvarka pareikšti valią (sutikimą ar nesutikimą) dėl savo palaikų kremavimo.

2. Asmens valia (sutikimas ar nesutikimas) dėl jo palaikų kremavimo po mirties gali būti pareiškama Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka testamente arba kitame notaro ar kito įstatymų įgalioto asmens patvirtintame valios pareiškimo dokumente. Pareiškiant valią dėl savo palaikų kremavimo testamente arba kitame valios pareiškimo dokumente gali būti paskiriamas (nurodomas) laidojantis asmuo, kuris įsipareigoja užtikrinti pareikštos valios įgyvendinimą po ją pareiškusio asmens mirties. Nė vienas asmuo negali būti paskirtas (nurodytas) laidojančiu asmeniu prieš jo valią. Valią pareiškusio asmens paskirtas (nurodytas) laidojantis asmuo be svarbių priežasčių negali atsisakyti prisiimtos pareigos užtikrinti pareikštos valios įgyvendinimą po ją pareiškusio asmens mirties.

3. Kai asmens sutikimas dėl jo palaikų kremavimo pareikštas testamente, kuriame laidojantis asmuo nėra paskirtas, valią dėl palaikų kremavimo vykdo testamentą vykdančias asmuo, jeigu iki testamentą paskelbimo valią pareiškęs asmuo nėra palaidotas. Jeigu asmens sutikimas dėl palaikų kremavimo pareikštas kitame valios pareiškimo dokumente, kuriame laidojantis asmuo nėra paskirtas, valią dėl kremavimo vykdo šio straipsnio 5 dalyje nurodyti asmenys.

4. Asmuo sutikimą dėl savo palaikų kremavimo taip pat gali pareikšti raštu sudarydamas trišalę kremavimo paslaugų teikimo po jo mirties sutartį su kremavimo įmone ir laidojančiu asmeniu, įsipareigojančiu užtikrinti pareikštos valios įgyvendinimą po ją pareiškusio asmens mirties ir kremavimo paslaugų sutarties vykdymą. Ši sutartis yra vartojimo sutartis.

5. Jeigu mirus asmeniui, kuris šio straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta tvarka buvo pareiškęs sutikimą dėl savo palaikų kremavimo, nežinoma, kur yra testamente arba kitame valios pareiškimo dokumente paskirtas laidojantis asmuo, arba jei paskirtas laidojantis asmuo dėl objektyvių priežasčių negali vykdyti įsipareigojimų ar atsisako būti laidojančiu asmeniu, valią dėl kremavimo vykdo veiksnūs mirusiojo asmens:

1) sutuoktinis;

2) jei nėra šios dalies 1 punkte nurodyto asmens arba jis nevykdo asmens pareikštos valios, – pilnamečiai vaikai (įvaikiai);

3) jei nėra šios dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų asmenų arba jie nevykdo asmens pareikštos valios, – tėvai (įtėviai);

4) jei nėra šios dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytų asmenų arba jie nevykdo asmens pareikštos valios, – pilnamečiai broliai ir seserys (įbroliai, įseserės);

5) jei nėra šios dalies 1, 2, 3 ir 4 punktuose nurodytų asmenų arba jie nevykdo asmens pareikštos valios, – seneliai ar pilnamečiai vaikaičiai;

6) jei nėra šios dalies 1, 2, 3, 4 ir 5 punktuose nurodytų asmenų arba jie nevykdo asmens pareikštos valios, – kiti giminaičiai.

6. Jeigu nėra šio straipsnio 5 dalies 1–6 punktuose nurodytų asmenų, galinčių įvykdyti asmens pareikštą valią dėl jo palaikų kremavimo, arba nežinoma, kur tokie asmenys yra, kremavimą ir kremuotų žmogaus palaikų laidojimą organizuoja savivaldybė, kurios teritorijoje asmuo nuolat gyveno. Jeigu asmuo neturėjo nuolatinės gyvenamosios vietos, kremavimą ir laidojimą organizuoja savivaldybė, kurios teritorijoje buvo nustatytas mirties faktas. Tokiu atveju laidojantis asmuo yra savivaldybės vykdomosios institucijos įgaliotas asmuo.

4 straipsnis. Asmens pareikštos valios dėl savo palaikų kremavimo pakeitimas

1. Asmuo pareikštą valią dėl savo palaikų kremavimo gali pakeisti:

- 1) pakeisdamas testamentą arba kitą valios pareiškimo dokumentą;
- 2) nutraukdamas trišalę sutartį su kremavimo įmone ir laidojančiu asmeniu.

2. Vėliau šio įstatymo 3 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta tvarka pareikšta valia dėl kremavimo panaikina pirmiau pareikštą valią dėl kremavimo.

5 straipsnis. Asmens, kuris nebuvo pareiškęs valios dėl savo palaikų kremavimo, palaikų kremavimas

1. Asmens, kuris, būdamas gyvas, šio įstatymo 3 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta tvarka nepareiškė valios dėl savo palaikų kremavimo, palaikus kremuoti galima, jeigu mirusiojo asmens veiksnus pilnametis sutuoktinis (sutuoktinė) ar kiti veiksnūs pilnamečiai asmenys, nurodyti Civilinio kodekso 3.135 straipsnyje, pateikia prašymą kremavimo įmonei ir raštu patvirtina, kad asmuo, būdamas gyvas, nebuvo pareiškęs nesutikimo dėl savo palaikų kremavimo.

2. Kilus nesutarimams tarp šio straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų, ar palaikus kremuoti, sprendžia mirusio asmens:

- 1) sutuoktinis;
- 2) jei nėra sutuoktinio, – pilnamečiai vaikai (įvaikiai);
- 3) jei nėra šios dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų asmenų, – tėvai (itėviai);
- 4) jei nėra šios dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytų asmenų, – pilnamečiai broliai ir seserys (įbroliai, įseserės);
- 5) jei nėra šios dalies 1, 2, 3 ir 4 punktuose nurodytų asmenų, – seneliai, pilnamečiai vaikaičiai.

3. Kilus nesutarimams dėl žmogaus palaikų kremavimo tarp šio straipsnio 2 dalies tame pačiame punkte nurodytų asmenų, palaikai nekremuojami.

6 straipsnis. Kreipimosi dėl kremavimo tvarka

1. Žmogaus palaikų kremavimas atliekamas pagal laidojančio asmens pateiktą prašymą kremuoti palaikus ir pateikus šio straipsnio 2 dalyje nurodytus dokumentus. Laidojantis asmuo kremavimo įmonėje užpildo Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytos formos prašymą.

2. Kartu su prašymu kremuoti žmogaus palaikus laidojantis asmuo kremavimo įmonei privalo pateikti šiuos dokumentus:

- 1) asmens, kurio palaikai kremuojami, mirties liudijimą;
- 2) laidojančio asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą (pasą, asmens tapatybės kortelę) arba leidimą nuolat ar laikinai gyventi Lietuvoje. Jeigu laidojantis asmuo yra savivaldybės vykdomosios institucijos įgaliotas asmuo, jis taip pat pateikia įgaliojimus patvirtinantį dokumentą;
- 3) asmens, kurio palaikus prašoma kremuoti, šio įstatymo 3 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta tvarka pareikštą sutikimą dėl jo palaikų kremavimo, jeigu toks sutikimas buvo pareikštas;
- 4) jeigu asmuo, kurio palaikus prašoma kremuoti, nebuvo šio įstatymo 3 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta tvarka pareiškęs sutikimo dėl jo palaikų kremavimo, – santuokos liudijimą, kai laidojantis asmuo yra sutuoktinis, arba giminystės ryši patvirtinantį dokumentą, kai laidojantis asmuo yra artimasis giminaitis. Šiuo atveju laidojantis asmuo taip pat turi pateikti rašytinį patvirtinimą (artimųjų giminaičių parašais patvirtintą susitarimą ir apie tai pažymėti prašyme kremuoti palaikus), kad tarp mirusiojo artimųjų giminaičių nėra nesutarimų dėl palaikų kremavimo;

5) prokuroro rašytinį leidimą, jeigu prašoma kremuoti ekshumuotus žmogaus palaikus.

3. Kreipiantis dėl kremavimo palaikų, kuriuos pagal šio įstatymo 8 straipsnį kremuoti privaloma, šio straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų pateikti nereikia. Tokiais atvejais yra pateikiami šie dokumentai: Vyriausybės įgaliotos institucijos išduotas dokumentas dėl privalomo kremavimo ir asmens, kurio palaikus prašoma kremuoti, mirties liudijimas, išduotas Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

7 straipsnis. Kremavimo apribojimai

1. Draudžiama kremuoti žmogaus palaikus:

1) kai asmuo šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka yra pareiškęs nesutikimą dėl savo palaikų kremavimo;

2) jeigu dėl žmogaus palaikų kremavimo tarp mirusiojo artimųjų giminaičių yra kilęs nesutarimas, nurodytas šio įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje, ir apie tai kremavimo įmonė yra informuota raštu;

3) kai žmogaus palaikai neatpažinti;

4) kai žinoma ar įtariama, kad asmens mirties priežastis yra nusikalstama veika, ir dėl to vyksta ikiteisminis tyrimas.

2. Kai žmogaus palaikai neatpažinti arba kai įtariama, kad žmogaus mirties priežastimi gali būti nusikalstama veika ir dėl to buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas, žmogaus palaikai ne kremuojami, o laidojami tradiciniu būdu – užkasami į žemę.

8 straipsnis. Privalomasis kremavimas

1. Vyriausybės įgaliota institucija privalo nurodyti kremuoti palaikus tų asmenų, kurie sirgo pavojingomis arba ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, įrašytomis į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintą sąrašą, arba buvo šių ligų sukėlėjų nešiotojai, išskyrus šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytus atvejus. Privalomojo kremavimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

2. Esant nustatytam privalomam kremavimo atvejui, sirgusio asmens palaikų kremavimas vykdomas neatsižvelgiant į mirusiojo nesutikimą dėl kremavimo, pareikštą šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, ar jo artimųjų giminaičių sprendimą.

3. Privalomojo kremavimo atveju kremavimo išlaidas įstatymų nustatyta tvarka apmoka savivaldybė, kurioje nuolat gyveno žmogus iki mirties. Jeigu asmuo neturėjo nuolatinės gyvenamosios vietos, laidojimo išlaidas įstatymų nustatyta tvarka apmoka savivaldybė, kurios teritorijoje buvo nustatytas asmens mirties faktas.

9 straipsnis. Atsisakymas kremuoti

1. Kremavimo įmonė privalo atsisakyti žmogaus palaikus kremuoti šiais atvejais:

1) jeigu yra šio įstatymo 7 straipsnyje nurodytų aplinkybių, išskyrus šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nurodytus atvejus;

2) jeigu nebuvo pateikti visi šio įstatymo 6 straipsnyje nurodyti dokumentai.

2. Sprendimą dėl atsisakymo kremuoti žmogaus palaikus kremavimo įmonė turi priimti per 24 valandas nuo prašymo pateikimo ir apie jį pranešti laidojančiam asmeniui.

3. Žmogaus palaikai, kuriuos kremavimo įmonė atsisakė kremuoti pagal šio straipsnio 1 dalies 2 punktą, gali būti kremuojami laidojančiam asmeniui pateikus trūkstantus dokumentus.

10 straipsnis. Vietos krematoriumui parinkimas

1. Vieta krematoriumui parenkama rengiant teritorijų planavimo dokumentus Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Parenkant vietą krematoriumui įrengti įvertinamas kremavimo veiklos poveikis aplinkai pagal Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą.

3. Krematoriumų sanitarinė apsaugos zona nustatoma vadovaujantis Vyriausybės nustatyta tvarka.

11 straipsnis. Reikalavimai kremavimo įmonei

1. Verstis šio įstatymo nustatyta kremavimo veikla leidžiama įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka Lietuvos Respublikoje įregistruotoms įmonėms ir Europos Sąjungos ar Europos

ekonominės erdvės valstybėse įsteigtų įmonių filialams Lietuvos Respublikoje, turintiems Aplinkos ministerijos išduotą licenciją kremavimo veiklai vykdyti. Kremavimo veiklos licencijavimo taisyklės tvirtina Vyriausybė.

2. Kremavimo įmonė privalo užtikrinti, kad jos vykdoma veikla nesukeltų pavojaus visuomenės sveikatai ir aplinkai.

3. Visuomenės sveikatos saugos ir aplinkosaugos reikalavimus kremavimo įmonėms nustato Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos.

4. Kremavimo įmonė, kuri nutraukia kremavimo veiklą, šio įstatymo 14 straipsnio 2 dalyje nurodytus dokumentus, kurių saugojimo terminas nėra pasibaigęs, tolesniam saugojimui turi perduoti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka.

12 straipsnis. Žmogaus palaikų paruošimas kremuoti

Kremavimo įmonė turi užtikrinti, kad žmogaus palaikai būtų tinkamai paruošti kremuoti. Palaikų paruošimo kremuoti taisyklės tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

13 straipsnis. Kremavimo procedūros reikalavimai

1. Draudžiama kremuoti žmogaus palaikus tą pačią dieną, kurią yra išduotas medicininis mirties liudijimas.

2. Kremavimo krosnyje vienu metu galima kremuoti ne daugiau kaip vieno žmogaus palaikus.

3. Kremuoti žmogaus palaikai turi būti sudėti į nedūžtančią, šviesai ir skysčiui nepralaidžią kapsulę. Ant kapsulės kremavimo įmonė turi įskaitomai įspausti šiuos duomenis:

- 1) mirusiojo vardą, pavardę ir asmens kodą;
- 2) mirusiojo gimimo ir mirties datą;
- 3) kremavimą atlikusios įmonės kodą ir kremavimo datą;
- 4) kremavimo registracijos numerį, atitinkantį numerį kremavimo registracijos žurnale.

14 straipsnis. Duomenų apie kremavimą kaupimas ir saugojimas

1. Kremavimo įmonės privalo registruoti kremavimo atvejus kremavimo registracijos žurnaluose Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

2. Kremavimo įmonė prašymus kremuoti palaikus ir kartu su prašymu pateiktų dokumentų kopijas, prašymus išduoti kremuotus palaikus, trišales kremavimo paslaugų teikimo sutartis, mirusiojo kremavimo faktą patvirtinančios kremavimo pažymos vieną egzempliorių bei kremavimo registracijos žurnalus saugo Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka. Šie dokumentai saugomi nuolat, išskyrus šio įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje numatytus atvejus.

15 straipsnis. Kremuotų palaikų išdavimas, laidojimas (saugojimas)

1. Kremavimo paslaugų įmonė išduoda kremuotus palaikus laidojančiam ar jo įgaliotam paimti kremuotus palaikus asmeniui užpildžius Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytos formos prašymą. Kremavimo įmonė kremavimo registracijos žurnale nurodo, kuriose kapinėse kremuoti palaikai bus laidojami (saugomi), arba pažymi faktą, kad kremuoti palaikai nebus laidojami (saugomi) kapinių tvarkymo taisyklėse nustatyta tvarka, taip pat išduoda mirusiojo kremavimo faktą patvirtinančią pažymą. Šioje pažymoje nurodomas mirusiojo vardas, pavardė, asmens kodas, kremavimo data, kremavimo įmonės pavadinimas, adresas ir telefono numeris.

2. Kremuoti palaikai yra laidojami (saugomi) dedant juos į kapavietę kapinėse arba į nišą kolumbariume, o pelenai išbarstomi kapinių kremuotų palaikų barstymo lauke ar kitaip Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintų kapinių tvarkymo taisyklių nustatyta tvarka, tačiau tai turi būti atlikta nepažeidžiant kitų asmenų teisių ir teisėtų interesų bei viešosios tvarkos. Kremuoti žmogaus palaikai urnoje gali būti laikinai saugomi namuose ar kitose saugojimui tinkamose vietose.

TREČIASIS SKYRIUS BALZAMAVIMAS

16 straipsnis. Balzamavimą atliekantys asmenys

1. Balzamavimą gali atlikti universitetai, turintys medicinos laboratorijas, Teismo medicinos institutas ir kiti juridiniai asmenys ar juridinių asmenų, įsisteigusių Europos Sąjungos ar Europos ekonominės erdvės susitarimą pasirašiusiose valstybėse, filialai Lietuvos Respublikoje, turintys Vyriausybės nustatyta tvarka išduotą licenciją. Licencijos išduodamos tik tiems asmenims, kurie turi tokia veiklai vykdyti pritaikytą įrangą bei patalpas ir reikiamos kvalifikacijos personalą. Įrangos, patalpų ir personalo kvalifikacijos reikalavimus nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija.

2. Žmogaus palaikus galima balzamuoti tik gavus jo mirties liudijimą.

17 straipsnis. Žmogaus palaikų naudojimas mokymo tikslais

1. Kai mirties priežastis pakankamai aiški ir įrodyta medicininėmis tyrimų duomenimis, neįtariama, kad mirties priežastimi gali būti nusikalstama veika, ir yra nustatyta asmens tapatybė, turintiems teisę atlikti balzamavimą universitetams žmogaus palaikai perduodami šiais atvejais:

1) kai tai nurodyta mirusiojo asmens testamentu ar kitu valios pareiškimo dokumentu;

2) jei asmuo iki mirties nebuvo išreiškęs savo valios ir nebuvo pareiškęs draudimo naudoti savo kūną ar atskiras jo dalis mokymo tikslais, sutikimą naudoti mirusiojo kūną ar jo dalis gali duoti veiksnius mirusiojo asmens sutuoktinis, pilnamečiai vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai) arba kiti artimieji giminaičiai, nurodyti Civilinio kodekso 3.135 straipsnyje.

2. Universitetai yra atsakingi už gautų žmonių palaikų saugojimą, apskaitą, su tuo susijusių dokumentų tvarkymą ir palaikų perdavimą laidojimo ar kremavimo įmonėms.

3. Mokymui panaudoti žmonių palaikai yra palaidojami ar kremuojami šio įstatymo nustatyta tvarka.

4. Universitetai savo lėšomis organizuoja žmonių palaikų laidojimą ar kremavimą po jų panaudojimo mokymo tikslais ir prižiūri mokymo tikslais panaudotų žmogaus palaikų ar kremuotų žmogaus palaikų palaidojimo vietą.

18 straipsnis. Žmogaus palaikų balzamavimo tvarka

Žmogaus palaikų balzamavimo tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

19 straipsnis. Atsisakymas atlikti balzamavimą

Balzamavimą atliekantys asmenys privalo atsisakyti balzamuoti, jei:

1) miręs žmogus sirgo pavojingomis arba ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, įrašytomis į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintą sąrašą, arba buvo šių ligų sukėlėjų nešiotojas;

2) mirusio žmogaus kūnas užterštas radionuklidais ar kitomis pavojingomis medžiagomis;

3) jei balzamavimą atliekantys asmenys dėl techninių priežasčių negali užtikrinti deramo žmogaus palaikų saugojimo.

KETVIRTASIS SKYRIUS LAIDOJIMO PASLAUGOS

20 straipsnis. Laidojimo paslaugų teikimas

1. Laidojimo paslaugų teikimas apima su žmogaus palaikų laidojimu susijusią veiklą, išskyrus kapinių eksploatavimą, žmogaus palaikų balzamavimą ir kremavimą.

2. Teisę teikti laidojimo paslaugas turi įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka Lietuvos Respublikoje įregistruotos įmonės ir Europos Sąjungos ar Europos ekonominės erdvės valstybėse įsteigtų įmonių filialai Lietuvos Respublikoje, turintys Vyriausybės patvirtintų laidojimo paslaugų teikimo veiklos licencijavimo taisyklių nustatyta tvarka išduotas licencijas ir visuomenės sveikatos centro apskrityje leidimą – higienos pasą.

3. Laidojimo paslaugos teikiamos nepažeidžiant Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytų visuomenės sveikatos saugos reikalavimų.

21 straipsnis. Laidojimo paslaugų teikėjo teisės ir pareigos

1. Laidojimo paslaugų teikėjas turi teisę perimti žmogaus palaikus laidojimui organizuoti tik tada, kada mirties faktas yra patvirtinamas medicininio mirties liudijimu.

2. Laidojimo paslaugų teikėjas privalo:

- 1) neorganizuoti laidojimo paslaugų sveikatos priežiūros įstaigų patalpose;
- 2) bendraudamas su artimaisiais susilaikyti nuo veiksmų, kuriais būtų ignoruojami jų įsitikinimai, ir laikydamasis laidojančio asmens nurodymų sudaryti sąlygas laidotuvių dalyvauti teisės aktu nustatyta tvarka įregistruotoms religinėms bendruomenėms ir bendrijoms, kitiems asmenims;
- 3) laikytis kitų laidojimo paslaugų teikėjui teisės aktais nustatytų pareigų.

22 straipsnis. Žmogaus palaikų gabenimas

1. Lietuvos Respublikos teritorija žmogaus palaikai gali būti gabenami Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytus reikalavimus atitinkančiomis transporto priemonėmis.
2. Asmenų, kurie sirgo pavojingomis arba ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, įrašytomis į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintą sąrašą, arba buvo šių ligų sukėlėjų nešiotojai, palaikų gabenimo tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija.
3. Žmogaus palaikams gabenti iš užsienio valstybių į Lietuvos Respublikos teritoriją būtinas Lietuvos Respublikos diplomatinė ar konsulinė įstaiga išduotas leidimas mirusiojo palaikus parvežti į Lietuvą. Šis leidimas išduodamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministrų nustatyta tvarka, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys nenustato kitaip.

PENKTASIS SKYRIUS KAPINĖS

23 straipsnis. Kapinių klasifikavimas

1. Pagal paskirtį kapinės skirstomos į:
 - 1) viešąsias;
 - 2) konfesines.
2. Pagal statusą kapinės skirstomos į:
 - 1) neveikiančias;
 - 2) riboto laidojimo;
 - 3) veikiančias.

24 straipsnis. Bendrieji kapinių reikalavimai

1. Kapinės steigiamos vadovaujantis šiuo ir kitais įstatymais bei teisės aktais. Steigiamų naujų kapinių plotas neturi būti didesnis kaip 40 hektarų, įskaitant bendrojo naudojimo želdynų užimtą plotą.
2. Sanitarinių apsaugos zonų ribos steigiamoms naujoms kapinėms nustatomos Vyriausybės nustatyta tvarka, tačiau negali būti mažesnės kaip 100 metrų.
3. Kapinės steigti sanitarinėse apsaugos zonose draudžiama.
4. Prieš pradėdant eksploatuoti įsteigtas naujas kapines, jose privalo būti iki galo sutvarkyta infrastruktūra ir užtikrintas susisiekimas visuomeniniu transportu.
5. Įsteigtose naujose kapinėse kapitalinis kapavietės aptvėrimas draudžiamas.
6. Kapinių ir jų priežiūros bei kitų su kapinių tvarkymu susijusių darbų reikalavimus ir paslaugų atlikimo tvarką, vadovaudamasi šiuo ir kitais įstatymais, nustato Vyriausybė.

25 straipsnis. Žmogaus palaikų laidojimas kapavietėse ir ekshumavimas

1. Kapinėse kapavietės skiriamos neatlygintinai.
2. Laidoti žmogaus palaikus galima ne anksčiau kaip po 24 valandų nuo to momento, kai buvo konstatuota mirtis, jeigu tokiu būdu neignoruojami mirusiojo ar jo artimųjų asmenų religiniai įsitikinimai.
3. Neatpažintus žmogaus palaikus galima laidoti tik gavus raštišką prokuroro leidimą.
4. Neprižiūrimose kapavietėse žmogaus palaikus galima laidoti praėjus ne mažiau kaip 25 metams po kapo ramybės laikotarpio pabaigos ir tik gavus leidimą. Šio leidimo išdavimo tvarką nustato Vyriausybė.
5. Palaidotus žmogaus palaikus galima ekshumuoti nesibaigus kapo ramybės laikotarpiui, kai yra palaidoto žmogaus artimųjų giminaičių prašymas ir Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka gautas visuomenės

sveikatos centro apskrityje leidimas, arba prokuroro nurodymu. Ekshumavimo išlaidas apmoka pareiškėjas. Visuomenės sveikatos centro apskrityje leidimas nėra būtinas perkeliant rūsyje palaidotus žmogaus palaikus, nebent būtų atidaromas karstas.

6. Kapinių prižiūrėtojas užtikrina, kad palaikų ekshumavimo metu nebūtų sutrikdyta viešoji tvarka ir būtų išvengta galimos infekcijos išplitimo.

26 straipsnis. Kapinių prižiūrėtojo teisės ir pareigos

1. Kapinių prižiūrėtojas privalo:

1) prižiūrėti kapines laikantis šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų;
2) skirstant kapavietes užtikrinti visų asmenų lygiateisiškumą;
3) bendraudamas su mirusiojo artimaisiais susilaikyti nuo veiksmų, kuriais būtų ignoruojami jų įsitikinimai, ir, laikantis laidojančio asmens nurodymų, sudaryti sąlygas laidotuvėse dalyvauti teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotoms religinėms bendruomenėms ir bendrijoms, kitiems asmenims;

4) tvarkyti su kapinių prižiūrėjimu susijusius dokumentus;

5) jei kapinėse palaidotų žmonių palaikai nesuyra per nustatytą bendrą kapo ramybės laikotarpį, nedelsiant spręsti klausimą dėl kapo ramybės naujo laikotarpio nustatymo;

6) jei priimamas sprendimas panaikinti kapines, nedelsiant apie tai raštu informuoti jose palaidotų asmenų artimuosius giminaičius, jei jų adresus prižiūrėtojas žino, ir visuomenę Vyriausybės nustatyta tvarka;

7) panaikintose kapinėse atliekant kasinėjimo darbus, užtikrinti, kad visi žmogaus palaikai būtų ekshumuoti ir palaidoti kitame kape kitose kapinėse, o kapuose ir rūsiuose rastus daiktus, kurie pagaminti iš brangiųjų metalų, arba objektus, kurie turi kultūrinės ir (ar) istorinės vertės, įstatymų nustatyta tvarka perduoti saugoti kompetentingoms valstybės institucijoms.

2. Kapinių prižiūrėtojas turi teisę inicijuoti kapinių panaikinimą.

27 straipsnis. Kapinių prižiūrėtojų kaupiami duomenys

Kapinių prižiūrėtojai Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka kaupia šiuos duomenis:

1) asmens, kurio palaikai palaidojami kapinėse, vardą, pavardę, gimimo ir mirties vietą bei datą, asmens kodą;

2) žmogaus palaikų palaidojimo datą, vietą ir laidojimo gylį;

3) įrašus apie pavojingą arba ypač pavojingą užkrečiamąją ligą, įrašytą į Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytą sąrašą, jei asmuo, kurio palaikai palaidoti kape arba rūsyje, sirgo tokia liga arba buvo tokios ligos sukėlėjų nešiotojas;

4) duomenis apie kapavietėje pastatytą paminklą, tvorą ir kitus įrenginius;

5) duomenis apie draudimą laidoti ir šio draudimo trukmę.

28 straipsnis. Draudimas laidoti

1. Draudžiama laidoti kapinėse, jei dėl tolesnio laidojimo jose galėtų kilti pavojus visuomenės sveikatai.

2. Sprendimą dėl draudimo laidoti kapinių dalyje arba visoje jų teritorijoje priima savivaldybės, kurios teritorijoje yra kapinės, administracijos direktorius, vadovaudamasis Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos siūlymu.

29 straipsnis. Kapinių panaikinimas

1. Kapinės gali būti panaikintos iškilus pavojui visuomenės sveikatai. Sprendimą dėl kapinių panaikinimo priima savivaldybės, kurios teritorijoje yra kapinės, taryba, vadovaudamasi Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos siūlymu.

2. Kapines galima panaikinti ne anksčiau, negu baigiasi kapo ramybės laikas nuo paskutinių žmogaus palaikų palaidojimo kape, išskyrus atvejus, kai būtina panaikinti kapines iškilus pavojui visuomenės sveikatai.

3. Kai būtina panaikinti kapines prieš pasibaigiant šio straipsnio 2 dalyje numatytam laikotarpiui, vietos savivaldybė privalo organizuoti ir apmokėti jose palaidotų žmogaus palaikų

ekshumavimą ir pergabenimą, žemės ir žolinės pievų dangos, kurioje išbarstomi arba užkasami į žemę kremuoti žmogaus palaikai, perkėlimą į kitas kapines.

4. Draudžiama panaikinti įstatymų nustatyta tvarka kultūros paveldo objektais pripažintus kapus ir rūsius. Karo kapais laikomi kapai ir rūšiai gali būti panaikinti tik tada, kai Krašto apsaugos ministerija pritaria tokiam sprendimui.

ŠEŠTASIS SKYRIUS KREMAVIMO, BALZAMAVIMO IR LAIDOJIMO PASLAUGŲ TEIKIMO PRIEŽIŪRA IR KONTROLĖ

30 straipsnis. Valstybės institucijų kompetencija kremavimo, balzamavimo ir laidojimo paslaugų teikimo priežiūros ir kontrolės srityje

1. Valstybės institucijos pagal savo kompetenciją prižiūri ir kontroliuoja, kaip kremavimo įmonės, balzamavimą atliekantys fiziniai ir juridiniai asmenys, laidojimo paslaugas teikiančios įmonės vykdo aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos saugos ir asmens duomenų tvarkymo ir apsaugos reikalavimus, nustatytus įstatymų ir kitų teisės aktų.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos institucijos, nustačiusios pažeidimus, gali teikti pasiūlymus kremavimo, balzamavimo ir laidojimo paslaugų teikimo veiklos licencijas išduodančiai institucijai dėl licencijos galiojimo sustabdymo ar panaikinimo.

31 straipsnis. Savivaldybių kompetencija kapinių priežiūros srityje

Savivaldybės, vadovaudamosi šiuo įstatymu ir kitais teisės aktais, Vyriausybės nustatyta tvarka organizuoja kapinių priežiūrą.

32 straipsnis. Atsakomybė

Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šį įstatymą, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

SEPTINTASIS SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

33 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

1. Šis įstatymas, išskyrus 20 straipsnio 2 dalį ir 34 straipsnį, įsigalioja 2008 m. kovo 1 d.

2. Veikiančių kapinių prižiūrėtojai, kurių prižiūrimos kapinės neatitinka šio įstatymo reikalavimų, per vienus metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo privalo imtis visų būtinų priemonių visuomenės sveikatos saugai užtikrinti.

3. Visose kapinių teritorijose iki 2009 m. sausio 1 d. privaloma atlikti kapinių inventorizaciją ir Vyriausybės nustatyta tvarka pateikti registruoti detalius inventorinius esamos būklės dokumentus – geodezinę nuotrauką, esamos įrangos, statinių, medžių, antkapių, laidojimo faktų registravimo dokumentus.

4. Šio įstatymo 20 straipsnio 2 dalis įsigalioja 2009 m. liepos 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-1684](#), 2008-07-03, *Žin.*, 2008, Nr. 81-3185 (2008-07-17)

34 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei

Vyriausybė iki 2009 m. liepos 1 d. parengia ir patvirtina šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-1684](#), 2008-07-03, *Žin.*, 2008, Nr. 81-3185 (2008-07-17)

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1684](#), 2008-07-03, Žin., 2008, Nr. 81-3185 (2008-07-17)

ŽMONIŲ PALAIKŲ LAIDOJIMO ĮSTATYMO 33 IR 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO
ĮSTATYMAS

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2008-07-21)
autrap@lrs.lt